VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Talousarvion tulonjakovaikutukset

JUKKA MATTILA, FINANSSINEUVOS
VALTIOVARAINMINISTERIÖ/BUDJETTIOSASTO
VALTIOVARAINVALIOKUNTA
14.11.2023

Tulonjakoarviot teoreettisemmasta näkökulmasta

- Yleensä, kuten tässäkin yhteydessä (STM 2023, VM 2023), tarkastellaan yhden vuoden sisäistä tulonjakoa. Tulonjakovaikutus ei ole hyvinvointivaikutus!
  - Elinkaarinäkökulma:
    - Törmälehto 2012: ”Kun köyhyyslaskelmissa tulojen ja aineellisen puutteen ohella tarkastellaan myös varallisuutta, alenevat köyhyysluvut merkittävästi.”
    - Björk 2023: ”Opiskelijoiden saama julkinen tuki kohdistuu suurelta osin suurituloisille”
  - Vertailukohteen ongelma:
    - Verrataan tilanteeseen, jossa ehdotettuja muutoksia ei tehdä.
    - Mitä tämä tarkoittaa, jos perustila on julkisen talouden kannalta pidemmän päälle kestämätön?

Työllisyysvaikutukset sisältävä arvio

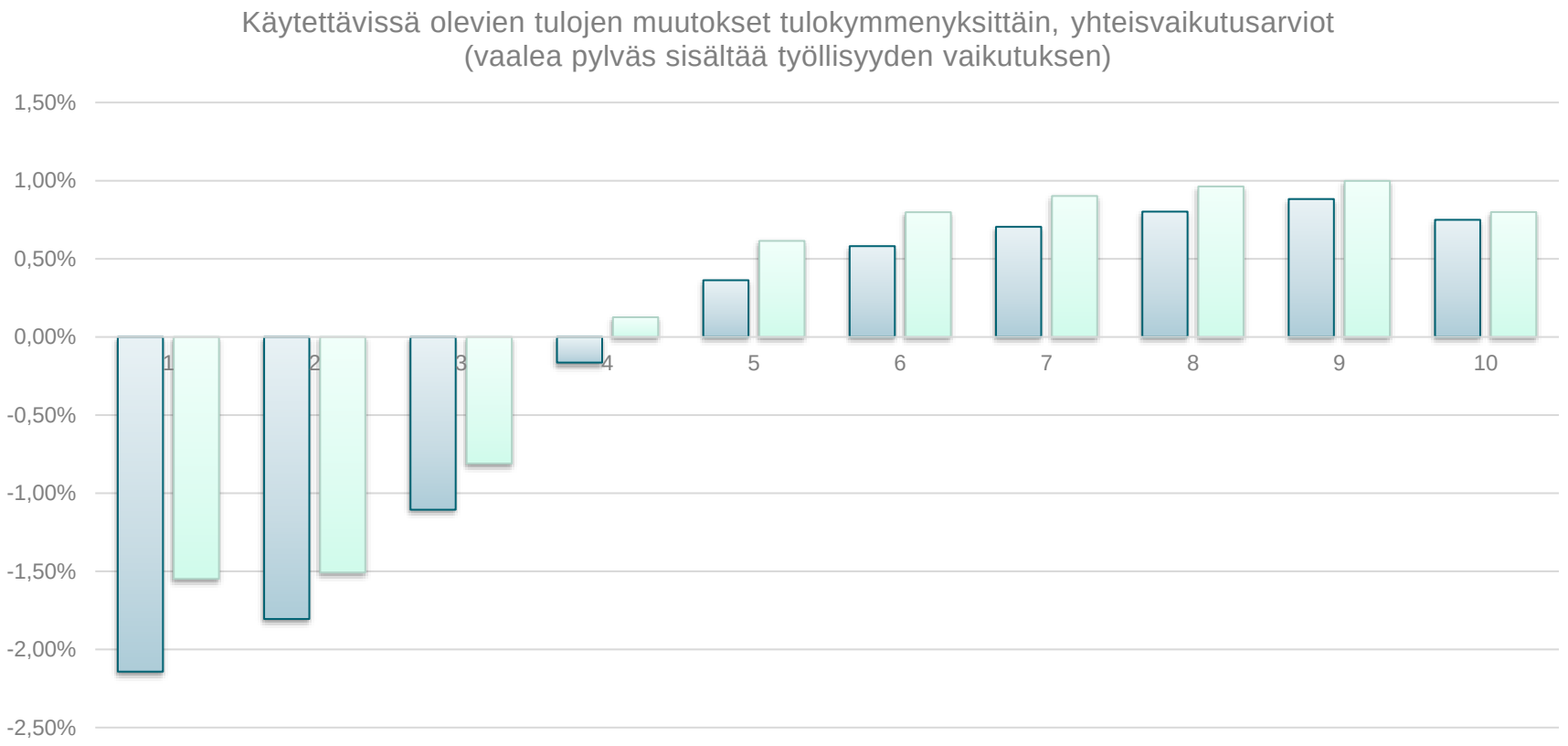

Muita tulonjakovaikutusten sudenkuoppia

- Suhteellinen pienituloisuus on kankea köyhyyskäsite.
  - Suhteellisesti pienituloinen voi olla paitsi siksi, että omat tulot laskevat, myös siksi, että mediaanitulo nousee. Pienikin muutos rajan tuntumalla voi aiheuttaa putoamisen rajan alle.
- Erityisesti lapsiperheiden käsittely tilastoaineistoissa puutteellista.
  - Erityisesti yksinhuoltajan tilastollinen käsite poikkeaa huomattavasti juridisesta käsitteestä.
  - Vrt. Okkonen (2021): ” Lasten pienituloisuusasteissa näkyvät samat muutokset kuin kotitalouden elinvaiheen mukaisessa tarkastelussa: yhden huoltajan talouksissa asuvien lasten pienituloisuus reagoi selvästi, kun lasten osa-aikainen oleskelu muissa kotitalouksissa otetaan kotitalouden tuloissa huomioon.”
- Esimerkiksi palvelujen arvoa ei huomioida yleensä laskelmissa.
  - Opiskelijoiden saama opintoraha lasketaan, mutta ei maksuttoman koulutuksen arvoa (vrt. ikääntyneet ja palveluasuminen). Tällä on myös merkitystä suhteellisessa mielessä, jos palveluiden ajatellaan olevan arvokkaita asioita!